

Cena Vladimíra Jochmanna pro školní rok
2017/2018

Projekt Lidé mezi námi

Mgr. et Mgr. Radka Nedbalová

radka.nedbalova@duhovkagymnazium.cz

Gymnázium Duhovka

Ortenovo náměstí 34

170 00 Praha 7

Čestně prohlašuji, že tento příspěvek nebyl podpořen žádnou cenou nebo grantem.

Úvod

Projekt vznikl v rámci předmětu zeměpis, který vyučuji na Gymnáziu Duhovka v Praze. Pracovali na něm studenti sekund a tercií (odpovídá sedmému a osmému ročníku ZŠ), kteří jsou na zeměpis spojeni do věkově smíšené skupiny. Jedno pololetí mají zeměpis v češtině se mnou a druhé pololetí mají zeměpis v angličtině s rodilým mluvčím. Projekt *Lidé mezi námi* je završením práce za celé pololetí v českém zeměpisu a absolvuje jej v tomto školním roce 88 studentů (44 v prvním a 44 v druhém pololetí). Tématem celého pololetí jsou lidé na Zemi a studenti se seznamují nejen s demografickými charakteristikami, ale také s různými náboženstvími, kulturami, zvyky atd.

Smysl projektu

V rámci projektu *Lidé mezi námi* mají studenti možnost potkat se a hovořit s lidmi z různých kulturních prostředí, s různými životními zkušenostmi a postoji, kteří žijí v naší zemi. Setkávají se tak s neznámými lidmi a v rámci vedení rozhovorů rozvíjí své komunikační dovednosti ve snaze jasně a srozumitelně položit otázku a rozhovor dále rozvíjet. V rámci přípravy se specializují na vybraná témata související se životem hosta a dozívádají se tak detailní informace. To jim pomáhá vést hlubší rozhovory, ve kterých se ptají na konkrétní věci a události. Osobně si vyzkouší přípravu a vedení novinářského rozhovoru včetně následné redakční úpravy. Studenti mají možnost si vybrat, zda se budou ve dvojicích věnovat přípravě a vedení rozhovoru, fotodokumentaci akce a tvorbě portrétů hostů nebo připraví internetovou prezentaci projektu či finální výstavní panely.

Průběh a časový harmonogram

Od srpna 2017 byly postupně oslovovány osobnosti (více či méně mediálně známé), které by mohly studentům nabídnout jiný pohled na dění kolem nás, životní zkušenost ze zahraničí atp. Při první individuální schůzce se mnou byli hosté seznámeni s průběhem a obsahem projektu včetně způsobu jejich zapojení. Oslovila jsem také

několik neziskových organizací, které spolupracují zejména s cizinci žijícími v České republice a různými menšinami. Takto se mi podařilo navázat spolupráci s Amnesty International, která pomohla zkontaktovat a domluvit účast několika osobností.

Pro první část rozhovorů se podařilo oslovit:

- muže z Uzbekistánu, který má v České republice politický azyl,
- ženu, která v dětství s rodiči uprchla z Afghánistánu,
- muže, jehož otec je Palestinec a matka Češka,
- ženu, která se s rodinou v dětství přistěhovala z Vietnamu do Česka,
- Češku, která konvertovala k islámu,
- Číňanku,
- Švéda,
- Němce s íránskými kořeny
- a nevidomého Roma.

V prvním čtvrtletí školního roku 2017/2018 se studenti v rámci zeměpisu seznamovali s různými charakteristikami a tématy, které se týkají lidí a obyvatel na Zemi. Předmětem studia byla demografická témata – jak se vyvíjel počet lidí na Zemi, které části světa jsou nejvíce/nejméně osídlené a proč, co může způsobit rostoucí počet obyvatel na Zemi, jaké jsou způsoby podpoření či snížení růstu počtu obyvatel atd. Druhým okruhem pak byla témata související s kulturou a tradicemi lidí v různých částech světa. Studenti se zabývali charakteristikou kultury a národa. Detailněji se zabývali světovými náboženstvími. Pracovali s připravenými tematickými pracovními listy, úkoly, využívali různé zdroje informací a vedli diskuze vztahující se k tématu. V závěru čtvrtletí studenti ve skupinách připravovali manuál na to, jak se chovat ve vybrané cizí zemi. Tyto manuály vznikaly na základě znalosti základních reálií i konkrétních kulturních zvláštností, jejichž vysvětlení bylo v manuálech také obsaženo. Vznikly tak návody v podobě plakátů, divadla i videí (dle preferencí každé skupiny).

Ve druhém čtvrtletí se studenti zaměřili na obyvatelstvo České republiky, jeho složení a migraci, která ovlivňuje složení i rozmístění obyvatel Česka. Opět pracovali s připravenými pracovními listy, debatovali a diskutovali o souvisejících textech a

tématech. Studenti zkoumali na konkrétních příkladech příčiny migrace ve světě i konkrétní důvody emigrace z (příp. imigrace do) České republiky. Měli za úkol shromáždit argumenty, které vypovídají pro a proti přijímání imigrantů v České republice. Studenti se také prostřednictvím videí, článků a dalších zdrojů blíže seznamovali s romskou komunitou žijící v České republice a problémy, se kterými se Romové potýkají. Pracovali s hoaxy o Romech a diskutovali o dostupnosti bydlení pro romské rodiny.

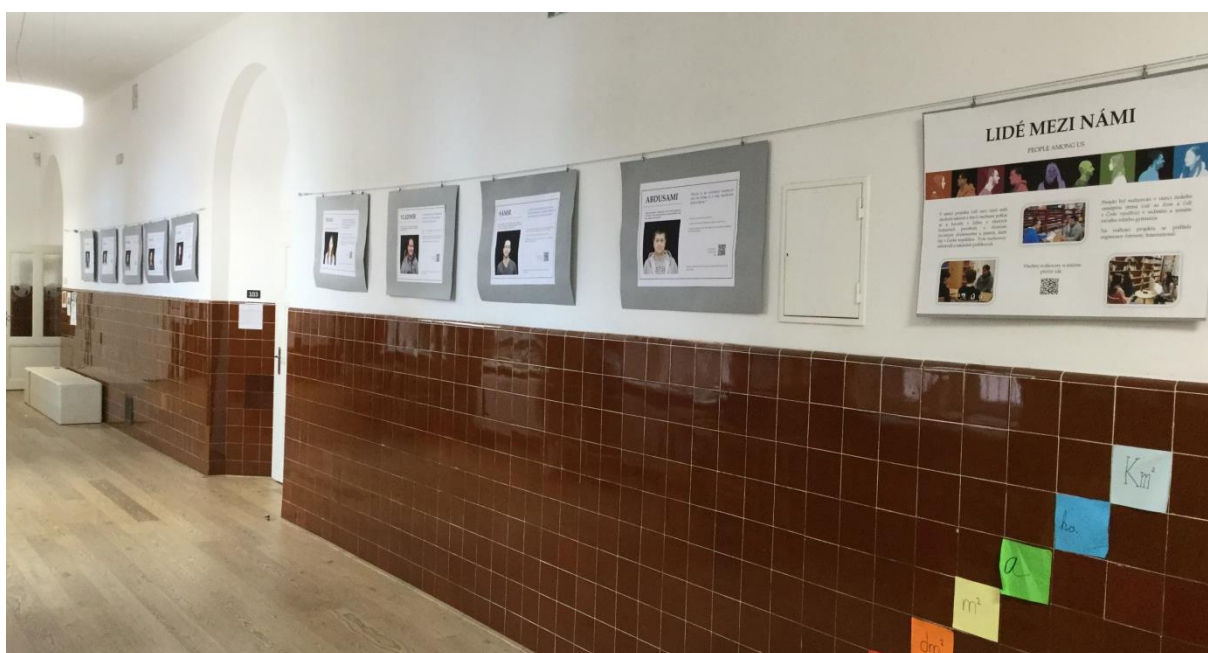
V prosinci studenti věnovali 90 minut přípravě na rozhovor. Seznámili se se základními principy vedení novinářského rozhovoru a to s pomocí vlastní analýzy konkrétního rozhovoru z novin. Následně si vybrali hosta na základě stručných informací o něm (odkud pochází, jestli hovoří česky nebo jen anglicky, zda praktikuje nějakou víru atp.). Poté si studenti zjišťovali maximum informací o prostředí, ze kterého host pochází. U cizinců žáci získávali povědomí o historickém vývoji, současné politické situaci a životě v zemi, ze které pochází. V případě etnických menšin a příslušníků různých náboženství se studenti seznamovali s charakteristikou těchto skupin, pravidel jejich života atp. S využitím podrobnější znalosti prostředí, ze kterého hosté pocházeli, studenti vytvářeli otázky pro rozhovor.

V prvním lednovém týdnu proběhly samotné rozhovory s hosty, při kterých každá dvojice měla možnost pohovořit si s vybraným hostem. Každý rozhovor trval kolem 25 minut. Jeden host byl postupně zpovídan dvěma dvojicemi. V průběhu rozhovorů dvě studentky pořizovaly fotodokumentaci a následně také pořídily fotografie portrétů jednotlivých hostů, které byly umístěny na pozvánku k vernisáži i jednotlivé plakáty osobností na výstavě.

Rozhovory studenti následně přepsali (s pomocí audio nahrávky rozhovoru) na počítači, spojili přepsané rozhovory s konkrétním hostem do jednoho textu a upravili jej do finální podoby (gramaticky správně, celé věty atp.), se kterou seznámili i zpovídaného hosta. Z rozhovoru společně vybrali čtyři citáty, které byly umístěny společně s portréty osobností na výstavní panely. V druhé polovině ledna se uskutečnila vernisáž výstavy, na kterou byli pozváni zpovídaní hosté, studenti i jejich rodiče.

Výstupy

V rámci projektu vznikla webová stránka, na které jsou zveřejněny všechny rozhovory, a lze zde nalézt také informace k samotnému projektu. Tato stránka je: <https://sites.google.com/view/lidemezinami/projekt>. V současné době se zde nachází rozhovory s devíti hosty. Další rozhovory budou přidány v druhém pololetí školního roku 2017/2018. Díky pořízeným portrétům hostů byly vytvořeny také výstavní panely s citáty z rozhovorů a QR kódy vedoucími k plné verzi rozhovoru. Tyto panely jsou vystaveny v budově gymnázia. Plánováno je také publikování vybraných rozhovorů ve školním časopise, který by měl ve škole v následujících měsících vzniknout.

Zhodnocení projektu a další možnosti rozšíření

Studenti projekt hodnotili jako cennou zkušenost. Při společné reflexi hovořili o tom, že si před tím nedokázali představit, že by dokázali vést téměř půlhodinový rozhovor se zcela neznámým člověkem. Kromě toho ve velké míře sdíleli, co díky rozhovorům zjistili. Několik studentů k rozhovoru svoji reflexi sepsalo. V textech se objevovaly následující komentáře:

„Podlé mého názoru měl rozhovor opravdu smysl a myslím si, že je velmi důležité vědět více o lidech, kteří museli odejít ze své rodné země a začít nový život v úplně neznámé zemi.“

„Rozhovor mi rozhodně rozvrátil mnoho předsudků.“

„Rozhovor byl velmi poučný protože, když člověk vidí někoho se snědší kůží, řekne si, že je to asi uprchlík nebo Rom, a dále neřeší, co si asi ten uprchlík zažil, že musel odejít ze své rodné země. Často si lidé neuvědomují, co si tito lidé zažili a možná ještě pořád zažívají.“

„Myslím si, že tyto rozhovory s hosty byly velmi zajímavé. Je to něco, co jsem nikdy nedělala, ale moc se mi to líbilo. Je to zajímavý nápad a hodně jsem se toho naučila.“

„Rozhovor byl velmi zajímavý a inspirující. Inspirující v tom smyslu, že tento člověk bojuje za práva jak své rodiny, tak celého státu.“

Někteří studenti se rozhodli po rozhovoru napsat svému hostu osobní dopis. Obsahem často bylo poděkování i zamyšlení nad tím, co se v rozhovoru dozvěděli.

Pozitivní ohlas zaznamenal projekt také u oslovených osobností. Hosté se hned po uskutečnění rozhovorů velmi kladně vyjadřovali o schopnostech studentů vést rozhovor i o šíři a připravenosti jejich otázek. Vyjadřovali se také kladně k jejich vstřícnosti a zájmu něco nového se dozvědět a porozumět tomu.

Tento projekt bude zařazen do výuky českého zeměpisu v sekundě a tercii (odpovídá 7. a 8. ročníku ZŠ) každé dva roky. Již v druhém pololetí tohoto školního roku, proběhnou další rozhovory, protože se v pololetí mění skupiny. Budou osloveny další osobnosti, které doplní různorodost hostů z prvních rozhovorů. Měla by se tak postupně rozrůstat celá galerie osobností. S rozhovory budou v hodinách dále pracovat i studenti jiných ročníků.

V případě, že studenty osloví nějaké téma z proběhlých rozhovorů, jsou podporováni v tom, aby si téma vybrali pro svoji ročníkovou seminární práci z humanitních předmětů v kvartě (odpovídá 9. ročníku). Proběhlý rozhovor pro ně může být inspirací a startovacím bodem pro další studium daného tématu. Mohou také daného hosta zkontaktovat, potkat se s ním znovu a porovnat jeho výpověď s dalšími zdroji týkajícími se konkrétního tématu.

Tento projekt je velmi náročný na koordinaci, pokud má být zachován princip vedení rozhovoru studenty (tzn. jeden host pro dvě dvojice) a zajištěna různorodost hostů. Přesto se domnívám, že lze projekt realizovat v různých obměnách dle časových možností učitele. Příležitost potkat se s lidmi z jiného prostředí s jinou životní zkušeností a názory vždy studentům nabízí nový pohled na dění kolem nich.